పెద్ద మనుషులు

పి. పరంధామయ్య

తండ్రికి ప్రమాదంగా ఉన్నదని టెలిగ్రాం అందగానే జగన్నాథం గొంకాయెకీ తన స్వగ్రామం బయలుదేరాడు రైలుపెట్టెలో భార్యాపిల్లలకు సందుచేసి కూర్చోబెట్టి - సామాను భద్రంగా వుండేందుకు - తన కెదురుగా వున్న పై రెక్కపై దాన్ని సర్దిపెట్టాడు. రైలు కూతేసి కదలగానే భార్య ప్రక్కన కాస్త సందుచేసుకొని కూలబడి - గంపెడు భారం నెత్తినుండి తొలగినట్లు - గట్టిగా వూపిరి పీల్చాడు అప్పటివరకు ప్రయాణ సన్నాహంలో పూర్తిగా లగ్నమైయున్న అతని మనస్సు ఆ భారం తొలగినప్పుడైనా - తేలికపడే భాగ్యం నోచుకోలేదు మరు క్షణంలోనే ఖాలీ మూడవతరగతి పెట్టెలోకి ప్రయాణీకులు దూరినట్లు - అనేక దుశ్చింతలు అతని తల్లోదూరి చీకాకుపర్చసాగినై "ఇంతకూ ఆయన కెట్లుంటుందో - ఇంటికెళ్ళిందాకా " ఆ వూహ తలపుకు రాగానే అతని గుండె గబుక్కుమంది కళ్ళ నీళ్ళుకూడ వచ్చినై నాలుగేండ్ల నాడు తండ్రితో పోట్లాడి యిల్లువదలి వెళ్లేప్పుడు - యిటువంటి తండ్రి వున్నా పోకటే - చచ్చినా ఒకటే అనుకున్నాడు. అది తలచుకొని - "ఆయనేం జేశాడు అంతా పిన్నమ్మే - ఆమెచేత చీవాట్లు తింటూ - యింట్లో పడివుంటా ననుకొంది పిచ్చితల్లి " తనవిషయం యిప్పటికైనా తెలిసివుండకపోదు- నాలుగేండ్లనాడు నిరాధారుడై యింటనుండి వెళ్ళిన జగన్నాథం యిప్పుడు ప్రయోజకుడై తిరిగి యింటికి వస్తున్నాడు దాని కతనికి సంతోషంగానే వుంది ఇంటివద్ద తనెన్నివిధంగా చూస్తారో - యిరుగు పొరుగు తన యిప్పటి స్థితికి తప్పక విస్మయపడతారు జగన్నాథం యివే వూహాల తన్మయత్వంలో మునిగి తోటి ప్రయాణీకుల సంభాషణలో ఏ జోక్యం కలిగించుకోలేదు అతని భార్య రాజమ్మ కూడా ఏదో ఆలోచిస్తూ పరధ్యానంగా వుంది "ముసలాయన గుటుక్కుమంటె-" ఆమెకు తన మామగారు చచ్చి వుంటారని గట్టి నమ్మకం వుంది "ఇప్పుడే పంపకాలు జరిగించి తీరాలి తలా దోశెడు తీసుకొని - ఆ కొంపకు గూడా అడ్డం కట్టించి—"తన కసి తీరటానికి యింకా యేమేమి చేయాలో ఆలోచించుకోసాగింది రాజమ్మ అత్తగారింట్లో రాజమ్మ కూడా చాలా బాధలు పడ్డది ఆ బాధలన్ని తలచుకొని - "అత్తగాదు నాపాలిటి బ్రహ్మరాక్షసి ముసలి మొగుణ్ణి కట్టుకొని కులుకుదామనుకొంది - యిక తెలుస్తుందిలే" - అందమైన రాజమ్మ ముఖం క్రోధంతో నల్లబడిపోయింది నిద్రపోతున్న పిల్లవాడు అప్పుడే లేచి గోలపెట్టసాగాడు. రాజమ్మ ఎంత సముదాయించినా వాడు వూరుకోలేదు జగన్నాథం తన కేమీ పట్టనట్టు కూర్చోటం చూసి ఆమెకు కోపం వచ్చింది "మాన్తా కూర్చుకపోతే - వొక్క క్షణం వీణ్ణటు తీసుకో గూడదూ—" ఈ చిన్న మందలింపుతో జగన్నాథం వూహాలమైకం కాస్త వదిలింది పిల్లవాణ్ణి తీసుకొని బుజ్జగించసాగాడు ఇంతలో ఎదుటి బెంచీపై కూర్చున్న ముసలామె - "ఎక్కడ దిగుతారమ్మా—" అని అడిగింది

"కావలి - రేపు మధ్యాహ్నానికి కాని అక్కడకు చేరం అప్పుడే నడుములు పట్టుకపోతున్నయ్" అంటూ రాజమ్మ భర్త అందిచ్చిన పిల్లవాణ్ణి తీసుకొంది

జగన్నాథం కావలి స్టేషనులో రైలుదిగి బండి కట్టించుకొని - మధ్యాహ్నం రెండు గంటలకు తన గ్రామం చేరాడు

ఇల్లు దగ్గరపడేకొలది అతని ఆందోళన కూడా జాస్తయింది బండి దిగి యింట్లో అడుగుపెట్టగానే - పడమటింట్లో ఏడ్పులు వినరాసాగినై ప్రక్కింటి ఆమె ఎవరో - "అంతా మించిపోయింది నాయనా" అంటూ కళ్లు తుడుచుకోసాగింది జగన్నాథం గుండెల్లో బండపడ్డట్టయింది అక్కడే వున్న బెంచిపై కూలబడిపోయాడు ఎంత అణచుకున్నా దుఃఖం పొంగి రాసాగింది అతనికి "అవసానదశలో తండ్రిదగ్గర వుండలేకపోయాను - వుంటే యేమి చెప్పునో యింత ముట్టిమోపు కొచ్చిందాకా తనకెందుకు తెలుపలేదు యిదంతా పిన్నమ్మ కుట్రటె - ఆమే నాన్నకు నాకూ కాకుండా జేసింది ఆమెవల్లనే తనకు తన తండ్రికి పోట్లాట వచ్చింది తాను యిల్లువదలి - పరరాష్ట్రంపోయి బ్రతుకుతెరువుకై పడరాని పాట్లు పడవలసి వచ్చింది ఆఖరికి అవసానదశలో కూడా తండ్రిదగ్గర వుండనీకుండా జేసింది యిదంతా ఆమెపనే - "జగన్నాథం క్రోధంతో వివశుడై - పడమటింట్లో చాపచుట్టగా పడివున్న పిన్నమ్మవద్దకు రెండంగల్లో పోయాడు ఆమె జగన్నాథాన్ని చూడగానే బావురుమని యేడుస్తూ అతన్ని పట్టుకొంది నాలుగేళ్ళనాటి పిన్నమ్మ యీమేనా - "జన్నాథం నిలువునా కూలిపోయి వెక్కివెక్కి ఏడువసాగాడు చుటూ జనం మూగారు ఎవరో జగన్నాథాన్ని పట్టుకొని ముందరింట్లోకి తీసుకొచ్చారు దానితో పిన్నమ్మపై అతనికున్న దురభిప్రాయం పూర్తిగా తొలగిపోయింది తండ్రిగారి కర్మకాండలో ఆ పదిరోజులు పూర్తిగా మునిగిపోయాడు రాజమ్మకూడా - ఆమెకు మనసులో ఏలాంటి వూహాలున్నా - పైకి మాత్రం అందరితో కలసి మెలిసి వుండసాగింది

పెద్ద కర్మయైన మరునాడే కుటుంబపు గొడవలు బయట పడసాగినయ్ అప్పులు - లావాదేవీలు - కుటుంబానికున్న నాలుగెకరాలు అప్పులకు చాలేట్టులేదు పిన్నమ్మ, ముగ్గురు పిలలు వారి పోషణభారం ఎవరు వహిస్తారు ఇంత బాకీ ఎందుకయిందో ? ఫలాని దానికయిందని వొక్కరూ చెప్పరు. ఎప్పడూ దమ్మిడీయైనా చేబదులు యివ్వని బంధువులు వేలమొత్తాలు చేజాటైనా

నందుకు. కాని తప్పని సరిగా, పెడదారి త్రొక్కిన మనస్సుకు కళ్లాలు బిగించి సావిత్రమ్మ విషయంలో ఒక్క స్నేహామే పెంపొందింప చేయ దలుచుకున్నాను

కాని ఆమె నిజవిషయం నాకు అర్థం కాలేదు న జీవితంలో యిప్పటివరకు నాకు కనిపించిన స్త్రీలు అర్థంకాక, నాకు అసహ్యం కలిగించారు కాని సావిత్రమ్మ నాకు జీవితానికి సరిపడే మనోవ్యధ కలిగించింది ఇంక నేను పెళ్ళిచేసుకో దల్చుకోలేను ★

★ పెద్దమనుషులు ★

లేకుండా ఎందుకిచ్చారో - జగన్నాథానికి ఎంత ఆలోచించినా అంతుబట్టలేదు బీడి ముట్టించి వరండాలో పచారుచేస్తూ - యివన్నీ ఎట్లా పరిష్కారం చేస్తామా అని ఆలోచిస్తున్నాడు ఇంతలో అతని మేన మామయైన సుబ్బరామయ్య వొక పెద్ద పట్టీ అతని చేతికిస్తూ - "ఆయన మంచంలో పడింది మొదలు - ఇప్పటిదాకా నేను పెట్టిన కర్చులు - గుర్తు రాసిపెట్టాను - చూడు-" అంటూ అక్కడున్న బెంచీపై కూర్చొన్నాడు

"యీయేగు వడ్లగింజ లేమీ అమ్మ లేదూ-' నెమ్మదిగా అన్నాడు జగన్నాథం

"అమ్మి డబ్బు నా చేతికిస్తే - నేనెందుకు పెట్టానని చెపుతాను"

"మీరు చెపుతారని కాదు. యితర బాకీల విషయం ఏమాలోచించారు"

"మొత్తాలన్నీ రాసి నీ చేతికిచ్చానుగా- వాటిలో కొన్నిటికి ప్రోనోట్లు లేవు మనలో మనకెందుకని నోటు వ్రాయించ లేదు"

"ఇదంతా దేనికి పెట్టినట్లు. నేనుండగా వొక్క దమ్మిడీ బాకీ లేదు"

"జబ్బుపడ్డాడు చిల్లరబాకీలు వుండేవి. అవి తీర్చేశాడు. యిక డాక్టర్లకి - మందులకు - ఏమిటీ - సందేహపడుతున్నావే"

"అబ్బే సందేహమేముంది కాని - కొంత గీతవుంటే బాగుండేది"

"నిజమే - కాని ఆ పరిస్థితుల్లో ఆయన్ని ఆమాట అడగలేక పోయాను"

"ఆ స్తికంటె బాకీలు మించివున్నయ్ - వీటి నెట్లా చేయాలో"

"నేను యింటిదాకా పోయివస్తాను - తర్వాత ఆలోచించి—"

"మీరుపోతే యెట్లా-యీ గొడవలన్ని"

"నాకు తొందర పనుంది - యెల్లుండి యీ వేళకు వస్తాగా"

"తప్పకుండా రావాలి"

"వస్తానన్నాగా -" అంటూ బయలు దేరాడు సుబ్బరామయ్య అంతవరకు గోడ చాటున నిలబడి వీరి సంభాషణంతా వింటూన్న రాజమ్మ భర్తదగ్గరికొచ్చి - ఏదో రహస్యం చెప్పబోతున్నట్టు చుట్టు ప్రక్కల జూసింది జగన్నాథం విసుగ్గా "ఏమిటి" అన్నాడు

"యిదంతా ఏదో కుట్రగా వుందండి. మనకేమి మిగల్చకుండా"

"మనకు మిగిలి ఏడుస్తుందని వొకప్పుడు అనుకున్నామా - ఆ పిల్లనుకూడా మన యెదాన తోసేట్టున్నారు"

"ప్రోనోటు లేని బాకీ వొక్కటీ వొప్పుకోబోకండి"

"ఆమె వొప్పుకుంటూవుంటె"

"ఆమె వొప్పుకుంటుందిలే - మీ సవతి తల్లి వొకప్పుడు మీకు మేలుచేస్తుం దనుకున్నారా"

"ఏమిటో నాకు - యిదంతా అగమ్య గోచరంగా వుంది"

"వూళ్లో పెద్దమనుషులు లేరూ-చెప్పండి"

"అబ్బే - యింటిగుట్టు రచ్చకెక్కించమంటావా"

"లేకుంటే యిదంతా నెత్తి నేసుకొని—"

"చూస్తాం - తొందరపడితే యెట్లా."

"మనల్ని వీళ్ళు వొకప్పుడు సుఖపెట్టారా-యిప్పుడు పెట్టడానికి-మీరేమో- మీవారని వాళ్లలో జొరబడుతున్నారు గాని—"

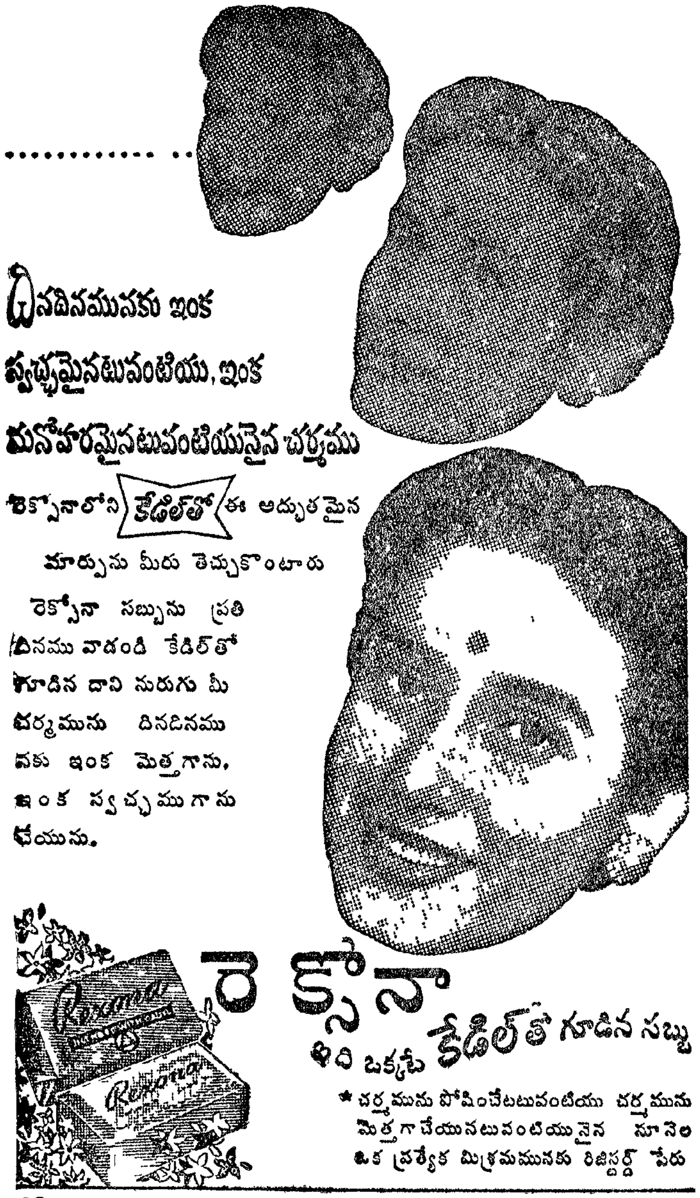

RP 109-50 TL
రెక్సోనా ప్రొప్రయిటరీ లిమిటెడ్‌వారి తరఫున ఇండియాలో తయారుచేయబడినది

"లోకంకోసం—లేకుంటే వీళ్ళ వెధవ చేష్టలు తెలియకనా"

"అందుకనే-పెద్దమనుషులతో చెప్పితే-ఆ బాకీలు నిజమో - లేక తప్పుడు వ్యవహారమో బైటపడుతుంది."

"సరే యిక' నేం జేస్తాం-పోయివస్తాను కానీ నీవు మాత్రం యీ విషయం అప్పుడే టాంటాం వెయ్యబోకు'"

"ఎప్పుడూ నా పని అదే - ఎందుకండి నేనంటె అంత చులకన" రాజమ్మ కళ్ళ నుండి జొటజొట నీళ్లు కారినయ్

"అబ్బే యిప్పుడేమన్నానని ఛా ఛా తప్పు కదూ-తుడుచుకో యిటురా నేను-" వొక అడుగు ముందుకు వేశాడు జగన్నాథం

"తుడిచినంత ఫలం - ఏడ్పించకుంటె" రాజమ్మ పైటకొంగుతో కళ్లు వొత్తుకుంటూ దొడ్లోకి వెళ్ళిపోయింది

జగన్నాథం వెంటనే పెద్దమనుషుల దగ్గరకు పోవటానికి నిశ్చయించుకున్నాడు "పోయి మాట్లాడుదాం - వచ్చిన వష్ట మేముంది" అనుకుంటూ పైగుడ్డ వేసుకొని బయలుదేరాడు అతడు వెళ్ళేప్పటికి - రంగయ్య వాలుకుర్చీలో పండుకొని కునుకు తీస్తున్నాడు జగన్నాథం అడుగుల చప్పుడుకు రంగయ్య కళ్ళు తెరచి - "ఎవరు నీవా-రా యిప్పుడే కళ్ళు మూశాను ఆ కుర్చీ యిటు లాక్కొని కూర్చో" జగన్నాధం కుర్చీలో కూర్చుంటూ - "నేను యింటినుండి వెళ్ళి నాలుగేళ్ళకు పైగా అయింది ఇంటి వ్యవహారా లేమీ తెలియవు బాకీలు పరిష్కారం చేసిపోదామను కుంటున్నాను మీరూ కొంచెం సహాయపడితే—" యింటివద్దనుంచి అనుకుంటూ వచ్చిన మాటలు వెళ్లగక్కాడు

"ఆ ఇందులో నా సహాయ మేముంది చిక్కు లేమన్నా వున్నాయా"

"మా వాళ్ల కేదో యివ్వాలని చెపుతున్నారు నోటు లేదట"

"మీ మేనమామ - సుబ్బరామయ్యకా"

"అవునండి వారికి — వారి తరఫునా"

"ఏమాత్రం-"

"రెండు వేలదాకా - వున్నదని చెపుతున్నారు."

"చంగయ్యతో మాట్లాడకపోయావా"

"లేదండి- మొదట మీవద్దకే వచ్చాను"

"వారితో కూడా చెప్పండి యివన్నీ లేనిపోని చిక్కులండి తీసుకపోతారు యివ్వరు యిస్తారులేఅనుకుంటాము ఆఖరికి యిటువంటవే చిక్కులు సరే చంగయ్యతో చెప్పండి అదుగో ఆయనే వొస్తున్నాడు" అనగా జగన్నాథం వాకిలివైపు తిరిగాడు చంగయ్య తన భారమైన దేహాన్ని అతిప్రయాసతో కుర్చీలో చేరవేసి - ఏమిటీ అన్నట్లు రంగయ్యవైపు చూశాడు

"జగన్నాథం మీదగ్గరికి రావాలని అంటున్నాడు ఏవో కుటుంబ గొడవలట - చెబుతున్నాడు ఇంతలో మీరు వచ్చారు"

"నాదాకా ఎందుకు - మీరే కానీండి మీమాటకు కాదనే దేముంది యింతకు విషయ మేమిటి?"

"బాకీల పరిష్కారం వీరి మేనమామ సుబ్బరామయ్య తనకూ కొంత యివ్వాలని అన్నాడట దానికి నోటు లేదని .."

"యీ కాలంలో ఎవరినీ నమ్మటానికి లేదండి అంతా తప్పుడు ఎత్తుగావుంది"

"అంటే నీవనేది సుబ్బరామయ్య బాకీ తప్పుడుదిఅనా"

"ఏం. అయివుండగూడదూ - లేకుంటే ప్రోనోటు -"

"నీకేమాత్రం -"

"దాదాపు రెండువేలు. ఎప్పుడడిగినా రేపూ - మాపూ - చెల్లు వుండదు ఆఖరికి యిదీ వరస దామాషాలు -"

"దామాషా అని ఎవరన్నారు"

"దామాషాలు కాకపోతే మనదాకా ఎందుకొస్తుంది. తెలియనట్టు అడుగుతావేం రంగయ్యా!"

"ఇప్పుడు మనముందు వుండేది బాకీలు చేసిన రామనాథం కాదు అతని కొడుకు జగన్నాథం దామాషాలవిషయం యితనేమీ చెప్పడంలేదు బాకీలు పరిష్కారం చేస్తానంటున్నాడు అంతే -"

"అంతేలే పాపం-యీయన దేముంది"

"ఎట్లాజేస్తావో చెప్పు సుబ్బరామయ్యకు రెండువేలు - వూళ్లో అయిదువేలు - వడ్డీలతో ఎనిమిదివేల దాకా వుంది దీనిగ్గాను వుండేది - నాలు గెకరాల కొండ్ర"

"నీవే ఆలోచించు"

ఈమాటతో రంగయ్యముఖం గంభీరమై-కళ్లు మూతలుపడిపోయినయ్ పదినిమిషాలు తీవ్రంగా ఆలోచించిన మీదట

"నేను నాకు తోచింది చెబుతాను - మీకు నచ్చితే-" తల వూపుతూ అన్నాడు రంగయ్య

"చెప్పండి-పరిస్థితులన్నీ మీకు తెలుసు-నన్ను గురించి నాకే చింతాలేదు పిన్నమ్మ-బిడ్డలు - వారి కేదైనా ఆధారం"

"నేను చెప్పినట్లు కచ్చితంగా చేయగలవా అని"

"చేయటానికేగా యింతదూరం మీ వద్దకు వచ్చింది"

"మీ సవతితల్లిని వొప్పించాలి వుంటుంది సుబ్బరామయ్య సామాన్యుడు కాదు - ఆయనేం ప్లాను వేశివున్నాడో"

"ఆయన లేడులెండి - పిన్నమ్మ వొప్పుకొంటే - ఆయన దేముంది"

ఒకరోజున భార్యా భర్తలు తీవ్రంగా మాటా మాటా అనుకున్నారు. భర్త కోపగించి అవతలికి వెళ్లిపోయి, ఏడాది తరవాత మళ్లా ఇంట్లో అడుగు పెట్టాడు. "ఎక్కడికి వెళ్లినట్లు" అని భార్య ఘుర్ఘురించింది.

భర్త తడబడుతూ "ఆ, ఎక్కడికీ లేదు. ఊరికే అటుకేసి వెళ్లొచ్చాను," అని సమాధానం చెప్పకున్నాడు.

"సరే అంతశక్తి నీవద్దవుంటె - పొలం చంగయ్యకు విక్రయం చెయ్యి యెకరా పగ పేనువందలు - బాకీదార్లను మువ్వావులా లెఖన తీసుకునేట్టు వొప్పిస్తాను"

"సరే - అట్లనే చేస్తాను"

"సరే - అంటె కాదు మీ సవతితల్లి - ఆమె పేరు"

"సుదర్శనమ్మ"

"సుదర్శనమ్మను కనుక్కొని-ఏ విషయమూ చెప్పితే - స్టాంపులు తెప్పించి వ్రాయించేస్తాం"

"అట్లనే - పిన్నమ్మను కనుక్కొని"

"ఇంకో విషయం - వ్యవహారం సులభంగా పరిష్కారం కావటం యీ వూళ్లో కొందరికి యిష్టం వుండదు అటువంటి వాళ్ళను కొంచం కనిపెట్టి వుండండి"

"సరే యిక నే వెళ్ళివస్తా -" అంటూ లేచాడు జగన్నాథం

"అట్లనే—" అని రంగయ్య అనగా - జగన్నాథం యింటికి వెళ్లాడు. సుదర్శనమ్మతో అన్ని విషయాలు చెప్పాడు

"అన్నయ్య వచ్చాక మాట్లాడకూడదూ" ఆమె సందేహంగా అన్నది

"ఆయ నొచ్చిమాత్రం చేసేదేముంది. తరువాత వాళ్ళ బుద్ధి ఏవిధంగా మారుతుందో"

"సరే - నీయిష్టం అన్నయ్యబాకీ"

"అదీకూడా - మిగతావాటి మాదిరే పరిష్కారం అవుతుంది"

"పిల్లలగతీ - నాగతి కొంచెం మనసులో వుంచుకొని—"

"— కంతమాత్రం తెలియదు పిన్నమ్మా?"

ఆరోజు సాయంత్రం జగన్నాథం రంగయ్య దగ్గరికి పోయి - పిన్నమ్మ వొప్పు

కళ్లనీళ్లు పెట్టుకుని శ్రీమతి: "చూశారా! పక్కింటావిడ, సరిగ్గా నా చీరమాదిరిదే కొనుక్కొచ్చింది..."

భర్త విసుగుతో:—"ఇప్పుడేమంటావ్? మళ్ళీ ఇంకో మాదిరి చీర కొనమంటావా!"

భార్య:"అవును మరి, లేకపోతే ఇప్పుడు మళ్ళీ ఇల్లు మారగలమా ?"

వున్నదని చెప్పాడు. అక్కడే రంగయ్య కూడా వున్నాడు

"అయితే గుమస్తాను పిలిపించి స్టాంపులు వ్రాయించకూడదూ "

"స్టాంపు లున్నాయా—సర్వీసెంబర్లు "

"అన్నీ గుమస్తాను చూడమని చెప్పాను చూచేవుంటాడు "

గుమస్తావచ్చి స్టాంపులు వ్రాశాడు జగన్నాధం చేవ్రాలు చేసి సుదర్శనమ్మచేత చేవ్రాలు చేయించుకొని వచ్చాడు ఇంతలో గుమస్తా ఎవరెవరికి ఎంతియ్యవలసిందీ – పట్టీ తయారుచేశాడు. బాకీదార్ల ప్రోనోట్లన్నీ రంగయ్య తెప్పించుకొన్నాడు ప్రోనోట్లు రద్దుచేసిన తర్వాత జమా ఖర్చు పట్టీ తయారు చేశాడు గుమస్తా ఆ పట్టీ రంగయ్య చూసినతర్వాత జగన్నాధం చేతి కిచ్చారు పట్టపైనుంచి క్రిందికి చూసి, తెల్లబోయాడు అంకెలు భూతాల్లా కనబడుతున్నయ్ అతని గుండెల్లో దడ బయలుదేరింది ముచ్చెమటలు పోస్తున్నయ్ నిల్వ జమ మొత్తం రెండు వందలా ముప్పై జగన్నాధం మొగం గుర్తుపట్టలేనంతగా వివర్ణమయింది ఏదో చెప్పబోయి గుటకలు మింగసాగాడు రంగయ్య అతని అవస్థంతా కనిపెట్టి "లెఖలో ఏమన్నా వారుందా—"

"మీ మొత్తాలు తగ్గించి వేయలేదు "

"మేము తగ్గించుకొంటామని చెప్పామా- మిగతావి సరిపోయినవి కదా " ।

"మీరు మొదట చెప్పింది—"

"ఏం జెప్పాం మావి తగ్గించుకొంటామని చెప్పామా - చేతులారా యిచ్చి—" రంగయ్య కస్సుమన్నాడు

"ఆమె కేమని చెప్పేది. పెద్దమనుషులని మీదగ్గర కొస్తే-"

"ఇచ్చిన డబ్బుతీసుకొంటేఎందుకయ్యా అంతమంట నీడబ్బు వొక్క దమ్మిడి మాకు

★ పెద్దమనుషులు ★

వద్దు. యింకా బాకీదార్లకు నచ్చజెప్పి - ఆ కొంప తలదాచుకోటానికి వుంచాము మనుషులకు కృతజ్ఞత వుండదయ్యా – ఎంతసేపూ పరుల సొత్తు దిగమింగాలనే - " రంగయ్యకు చాలా కోపం వచ్చింది

"చేను విక్రయ ఖర్చంతా నా నెత్తినే వేశారు "

"అవును మీ ఖర్చులతోనే చేనువిక్రయం చెయ్యాలి ప్రతిదానికి పేచీ పెడతావేమయ్యా నేను చేయవలసింది చేశాను. మూడు నెలలలోపల వచ్చి ఆ చేను రిజిష్టరు చేసిపొండి ఆ డబ్బు నిలవ వోబయ్యా' లెఖ చూసి యీయన కిచ్చివెయ్ రద్దు ప్రోనోట్లు ఆయనకు చూపి - స్టాంపుల్లో పెట్టవుంచు - యిక నేను వస్తా- " అంటూ రంగయ్య లేచి యింట్లోకి వెళ్ళాడు జగన్నాధం దేబిరి మొగం వేసుకొని - రద్దు ప్రోనోట్లు చూసి - ఆసామి - బాకీ వివరంగా పట్ట వ్రాసుకొన్నాడు నిల్వ జమ రెండువందలా చిల్లర జేబులో వేసుకొని కాళ్ళీడ్చుకుంటూ యింటికి వచ్చాడు.

అప్పటకే చాలా ప్రొద్దు పోయింది యింట్లో రాజమ్మ వొక్కర్తే మేలుకొని వుంది ఆమె భర్తను చూడగానే - "ఏమి చేసుకొని వచ్చారు - " మంచంమీదనుండి లేస్తూ అన్నది

"ఎత్తుభారం పెద్దమనుషులదగ్గరకు పోయినందుకు - "

"ఇంతకూ ఏమయిందండి - "

"నున్నగా క్షవరం పో, పో, పెద్దమనుషులదగ్గరికి అంటూ నిలవనిచ్చావా-" అంటూ మంచంపై కూలబడ్డాడు

"మెల్లంగా - ఎందుకండీ పొలికేకలు - "

"కడుపుంగోమంట ఏంచేయమంటావ్ "

"పిల్లలు నిద్దర పోతున్నారు" లేదు — "పీటేశే వుంచాగా పదండి - "

"నీకంత తమాషాగా వుంది "

"అయితే వేళ యింకా కాలేదనా - పగం పొద్దు పోతే - ఏమిటో చెప్పరు - మీరు చెప్పేంత ఫలితం, లేవండి - '

"లోకమంతా తప్పుడుతనంతో నిండి వుందట - వీళ్లు సత్యసంధులైనట్టు - వెధవలు "

"ఏమిటో చెప్పరు-వృత్తి అఘాయిత్యం- ఇంతకూ లేవరూ '

"నీళ్లేవి "

"దొడ్లోకి పదండి "

జగన్నాధం కాళ్లు చేతులు కడుక్కొని పీటమీద కూర్చున్నాడు. రాజమ్మ వడ్డించింది జగన్నాధం అన్నం కలుపుకుంటూ-

"చెప్పేదొకటి - చేసేదొకటి - మళ్లీ పెద్దమనుషులట - పెద్దమనుషులు "

ఇంతలో సుదర్శనమ్మ మేలుకొని వంటింట్లోకి వచ్చింది - "ఏమిటి నాయనా - ఏం జరిగింది "

"పెద్దమనుషులని - వాళ్ళదగ్గరకు పోతే మంచి శాస్తి జరిగింది "

"ఏమి జరిగిందో చెప్పరు - వూరికే కేక లేస్తారు-" రాజమ్మ దూరంగా పోయి నిలబడి అన్నది

"చెప్పు నాయనా! ఏమయింది "

జగన్నాధం జరిగిన విషయమంతా చెప్పాడు సుదర్శనమ్మ అంతా విని "ఆ అందుకనేగా - మీ మామయ్య వచ్చిందాకా "

"అంత తొందరేం - ఈలాగే వీరు ప్రతిది నెత్తి నేసుకొంటూరు-" అంటూ రాజమ్మ దొడ్లోకి వెళ్లింది

"అది కాదు పిన్నమ్మా! మామయ్యకయినా అంతేగా వారు చేసేది—"

"అప్పుడు మనమీద మాట లేకుండా పోయేదిగా-" రాజమ్మ చెంబుతో నీళ్ళు తెస్తూ అంది

"నీవు వూరుకోవే కాస్త - ప్రతిదానికి నేనే నంటావు "

"దీనికోసమే వాళ్లు మీ మామయ్య లేకుండా చూసి తొందరపడ్డది "

"ఏమిటో. యింత తప్పుడుతనం పెద్దమనుషులదగ్గర వున్నదని అనుకున్నామా "

"ఆయన రాగానే తీసుకొనిపోయి - అయనైతే బాగా జాడిస్తాడు "

"అట్లనే - లేకుంటే అంత సులభంగా విడుస్తామా "

జగన్నాధానికి తిండి సహించలేదు రెండు ముద్దలు ఏలాగో మ్రింగి - విస్తరి ముందునుంచి లేచాడు, సుదర్శనమ్మ అక్కడనుంచి వెళ్లగానే - చేతులు కడుక్కొంటున్న జగన్నాధంతో - "మామయ్యతో మొరపెట్టుకొంటూరా - ఏమని " రాజమ్మ హేళనగా అంది.

"ఏదో వొకటి అఘోరిస్తాం - నాతో నీ విం కేమీ అనబోకు "

"నేనింక అనా అనను ఏదైనా అనటం- మీరు కోప్పడటం "

"అదే తెలుసుకొనివుంటె మంచిది" అని జగన్నాధం మిట్టవరండాలో కెళ్ళి మంచంపై కూలబడ్డాడు అతని మనసంతా చీకాకైపోయింది "నేను పడేబాధ ఎవరూ

(54.వ పేజీ చూడండి)

పెద్దమనుషులు

(20-వ పేజీ తరువాయి)

గమనించటంలేదు అందరూ నన్ను వొత్తిడి చేసేవారే - యితరులు చేసిన మోసాన్ని - నా అసమర్ధతగా యెంచి హేళన చేస్తున్నారు. ఆఖరికి రాజ్యంకూడా నా అవస్థ కనిపెట్టకుండా అధోరకంగా మాట్లాడుతుంది " జగన్నాధం తల దిమ్మెక్కిపోయింది లేచి పక్క దులుపుకొని పండుకొన్నాడు. నిద్రపడితే బాగుండుననుకుంటూ దుప్పటి ముసుగుపెట్టుకొని కళ్ళు మూసుకున్నాడు "సుబ్బరామయ్య వచ్చి ఏమంటాడో - ఏమంటే ఏమని సమాధానమియ్యాలి" ఎంత ప్రయత్నించినా ఆ వూహలనుంచి అతనికి విముక్తి కలుగలేదు ఉక్క పోస్తోంది. దుప్పటి తొలగించి కళ్ళు తెరిచాడు రాజమ్మ ఎప్పుడు వచ్చిందో పిల్లవాని పక్కలో పండుకొని నిద్రపోతోంది 'దీనికేం నిశ్చింతగా నిద్రపోతుంది——" భార్య అంత త్వరగా నిద్రపోవటం అతనికి యిష్టంలేదు తన బాధ ఎవరితో చెప్పుకోవాలి - ఆమెను లేవగొట్టబోయి - మరలా ఏమనుకున్నాడో - లేచి కూర్చుని బీడి ముట్టించాడు రెండు గుక్కలు పీల్చి - బీడి ఆర్పి పారేసి - పండుకొన్నాడు. నిద్రపడితేగా - సుబ్బరామయ్య ఏమంటాడో - ఏమో - తెల్లవారిందాకా పక్కమీద అటూ యిటూ దొర్లుతూ - కలతనిద్రతో గడిపాడు

మరునాటి మధ్యాహ్నం సుబ్బరామయ్య రానే వచ్చాడు అతన్ని చూడగానే జగన్నాధం గుండె ఝల్లుమన్నది మామూలు కుశలప్రశ్నలైనాక అతడు సుదర్శనమ్మ దగ్గరకు వెళ్ళాడు ఆమె అన్ని విషయాలు చెప్పేస్తోంది మామయ్యా తనపై విరుచుకపడే ప్రమాదం త్వరలో రావచ్చు - "అనుకుంటూ ఆందోళనతో నిండిన మనస్సుతో అటూ యిటూ పచారు చేస్తున్నాడు జగన్నాధం ఇంతలో సుబ్బరామయ్య మాటలు బిగ్గరగా వినిపించసాగినయ్

"అబ్బాయి చెప్పితే మాత్రం - నువ్వెట్లా చేవ్రాలు పెట్టావమ్మా - అంతొందరేం "

సుదర్శనమ్మ అనే మాటలు వినబడలేదు

"నేను రానూ ఇంతలో ఏం మునుచుకపోయిందని నాబాకీ"

" "

"ఏమీ తెలియనిదానివి చేవ్రాలు ఎట్లా పెట్టావ్. ఇంత అమాయకురాలివే - ఎట్లా తెల్లార్చుకుంటావ్" ముఖానికిపట్టిన చెమట తుడుచుకుంటూ జగన్నాధం వున్న ముందరింట్లోకి వచ్చాడు సుబ్బరామయ్య

"రంగయ్యేనా తీర్మానం చేసింది - " జగన్నాధంవైపు చూస్తూ అన్నాడు

"ముందు ఆయన చెప్పిందేమంటె. " జరిగిన విషయమంతా చెప్పేశాడు జగన్నాధం.

"నేను రానూ - యింతలో ఏం మునుచుకపోయిందని - తగినట్టు వాత పెట్టకపోయానా - వ్యవహారమంతా చెడగొట్టి పారేశారు. నేను యిటువంటివాటిని - ఎన్నో పరిష్కారం చేశాను స్వయంగా - యింత అన్యాయం " ముఖం చిట్లించాడు సుబ్బరామయ్య - తాను పెద్దమనిషిగా పరిష్కారం చేసిన అనేక వ్యవహారాలు ఏకరువు పెడుతుంటె - జగన్నాధం ఆశ్చర్యంతో వినసాగాడు

"ఆ కిటుకులన్ని మీకేం తెలుసు యివిగో పన్నెండువేలకు ప్రోనోట్లు. వాళ్ళని ముప్పతిప్పలు పెట్టి " ఎలా తిప్పలు పెట్టవచ్చునో - వివరంగా చెప్పి

"ఇప్పుడు ఏమనుకొంటె ఏం లాభం మన జుట్టు పూర్తిగా వాళ్ళచేతుల్లో చిక్కిపోయింది "

"ఇంత మోసం చేస్తారని -"గొణుక్కున్నట్టు మాట్లాడాడు జగన్నాధం.

"నీ పిచ్చికాకపోతే - యీ కాలంలో దాన్ని మోసమని ఎవరంటారు - అదే లౌక్యం "

"తప్పుడు కూతలు కూయడం కూడానా."

"దేనికి కూశాడు. తన సొమ్ము రాబట్టుకోడానికి ఎవరి సొమ్మూ కాజేయటానికి కాదుగా "

జగన్నాధానికిదంతా అయోమయంగా వుంది దిగాలుపడ్డ మొగంతో చూడసాగాడు.

"సరే - అంతా మించిపోయింది - యికనేంజేస్తాం - నా బాకీ వదులుకోవలసిందే - వదులుకుంటాను " సుబ్బరామయ్య యింత మంచివాడని కలలో గూడా అనుకోలేదు జగన్నాధం మామయ్యపై గల గౌరవంతో అతని హృదయం నిండిపోయింది

"కాని వీళ్ళగతి - ఎప్పుడూ వీళ్ళను గురించే నాకు బాధ. తలదాచుకోటానికి కొంపైనా——"

"ఇంటికేం - వుందిగా——"

"ఇల్లు తమది అనే ధైర్యం వాళ్ళకి వుండాలంటె - నీవు నీ భాగం వదులుకొని - వాళ్ళకింత తలదాచుకోటానికి "

సుబ్బరామయ్య కళ్లు చెమ్మగిలినయ్

"ఎంతమాటన్నావు మామయ్యా - ఆ యింట్లో భాగం కోరుతాననా - యిప్పుడే హక్కు విడుదల వ్రాయించేస్తాను "

"వ్రాయించే పెట్టాను - నీవు చేవ్రాలు చేస్తే-"

"ఏది - యివ్వండి."

"ఇప్పుడేంలే - స్థిమితంగా ఆలోచించుకో "

"అనవసరం మామయ్యా! కాగితమిస్తే చేవ్రాలు పెడతాను "

జగన్నాధం హక్కు విడుదలపత్రంపై చేవ్రాలుచేసి దాన్ని సుబ్బరామయ్య చేతికిచ్చాడు

"ఇంకో విషయం - ఆడపిల్లలను కష్టమో - నిష్ఠురమో నేను చూడక తప్పదు. యిక గోపి వాణ్ని నీవద్ద వుంచుకొని - స్కూల్లో చేర్పించి... "

జగన్నాధంముఖం వెలవెల పోయింది తనజీతం తన కుటుంబానికే అస్తుబిస్తుగా పరిపోతోంది తమ్ముడి భారం నెత్తిన పడే ప్రమాదం - హఠాత్తుగా అతని చెవిని బడటంతో - మామయ్యపై అతనికి వక్క క్షణం క్రిందట ఏర్పడ్డ గౌరవం కర్పూరంలా హరించిపోయింది అతని మనసులోని ఆందోళన స్పష్టంగా ముఖంలో కనబడసాగింది. ఏమీ చెప్పలేక గుటకలు మ్రింగసాగాడు.

కథా సరిత్సాగరము

సులువైన వచనగ్రంథము

6 భాగములును పూర్తిగా అచ్చైనవి

ఒక్కొక్క భాగము ప్రత్యేకముగా రు 2-8-0 పూర్తి సెట్టు రు 15-0-0

తపాలు చార్జి ప్రత్యేకము రు 2-0-0

వేదము వేంకటరాయశాస్త్రి అండ్ బ్రదర్సు

4 మల్లికేశ్వర గుడిసందు, లింగిశెట్టివీధి, మదరాసు-1

58 సం॥ లుగా లోక ప్రఖ్యాతి జెందిన

మదనమంజరి మాత్రలు

ఈ మాత్రలు స్వప్నదోషము శీఘ్రపతనము ధాతుక్షీణమువలన పుట్టురోగములను తొలగించి శుద్ధ వీర్యమును పుట్టించి ధాతువును గటిపరచును అజీర్ణమును పారదోలి జీర్ణశక్తిని వృద్ధిపరచును శరీరమునందు ఉత్సాహమునిచ్చును

40 మాత్రలు వెల రు 1-4-0 లు

మదనమంజరి ఫార్మసీ

184, మైలాబజారు రోడ్డు మద్రాసు-1

తమిళ్‌నాడ్ స్టోర్సు:

547, ప్రైకాఫ్ట్స రోడ్ తిరువల్లిక్కేణి

"సందేహిస్తున్నావే—"

"సందేహం కాదు నేనూ - అంతంత మాత్రంగా-నెలాఖరున నేను పడే అవస్థ-"

"నేనుమాత్రం లక్షాధికారినా - పరిస్థితులనుబట్టి ఈభారం నెత్తిన వేసుకుంటున్నాగాని మీ పిన్నమ్మ - నీమాట కెదురు చెప్పడం యిష్టం లేక నేగా యింత నష్టపడ్డది ఆమెకు నీపై వున్న నమ్మకం చెడగొట్టుకోవద్దు తర్వాత నీ యిష్టం"

"సరే మామయ్యా. నీ మాట కాదనే దేముంది"

జగన్నాధం భయపడినట్లు సుబ్బరామయ్య చీవాట్లు పెట్టలేదు. అంతకంటె అత్యంత ప్రమాదకరమైన భారాన్ని నెత్తిన వేశాడు ఇంటిహక్కు వదులుకొన్నాడు దాని కతని భార్య ఏమంటుందో - జగన్నాధం విషణ్ణవదనుడై - ఆందోళనతో నిండిన మనస్సుతో మామయ్యను వదిలించుకునే వుద్దేశ్యంతో లేచి వీధికి బయలుదేరాడు

జగన్నాధం యింటికివచ్చేప్పటికి బాగా చీకటిపడ్డది రాజమ్మ దీపం వెలిగిస్తూవుంది. సుబ్బరామయ్య ఎటు వెళ్ళాడో యింట్లో లేడు

"పిల్లకాయలేరి -" భార్య దగ్గరికిపోయి అన్నాడు జగన్నాధం.

"ఎందుకూ -"

"కనపడకపోతేనూ -"

"అంతశ్రద్ధ వుండబట్టె యీపని జేసింది"

"ఏంజేశాను రాజ్యం -"

"ఆ కొంపాగూడా పిల్లలకు లేకుండా - ఏంత నేను కొట్టుకున్నా మీకు లక్ష్యముంటేగా -"

"వాళ్ళకదైనా లేకుండా -"

"మీకు మహావున్నట్టు -"

"మెల్లిగా - ఏమిటా కేకలు - మనసు లేదు అట్లని"

"అంతా పూజ్యం చేసుకొండి"

"వాళ్ళస్థితి -"

"వాళ్ళస్థితికి మీకేం వగవ పనిలేదు. మీ మామయ్యదగ్గర మొత్తంగా వుంది" అంటూ మెల్లిగా ఏదో చెప్పింది. జగన్నాధం పూర్తిగా నమ్మలేదు.

"ఎవరు చెప్పారు"

"వొకరేమిటి అందరూ."

"అప్పుడే ఎందుకు చెప్పలేదు"

"ఏది మాట్లాడబోయినా కొట్టబోయినంత పని చేస్తుంటిరే"

"గోపీని కూడా తీసుకపోమ్మంటున్నారు"

"వాడే నాకు చెప్పింది యితరులు చెప్పారు గాని నమ్మలేదు గోపీ మనతో వచ్చే వుత్సాహంతో యింటిగుట్టంతా చెప్పేశాడు."

"ఆ - ఎంత మోసం"

"ఏమిటే - మళ్ళీ ఏమొచ్చింది-" అప్పుడే వీధిలోనుంచి వచ్చిన సుబ్బరామయ్య ఆశ్చర్యంగా అన్నాడు

"ఏముంది - మీరుకూడా యీమాదిరి చేస్తారని ఎప్పుడూ అనుకోలేదు"

"ఏం జేశాను"

"ఈ నాలుగేళ్లనుండి-యిక్కడ అప్పులు చేసిన మొత్తం - వచ్చిన వరుమానం - అంతా మీ దగ్గరవు మొత్తంగా వచ్చినదటనే"

"ఎవరు చెప్పారు"

"అందరూ - వొకరని ఏముంది అబద్ధమంటారా"

"నిజమే - ఆడబ్బే లేకుంటే వాళ్ళగతి."

"అయితే మీకదో వొరగబెట్టునట్టే చెపుతుంటిరే"

"మాకు తగింది మేము వొరగబెట్టినా-నీమాదిరి తెలివితక్కువగా వున్నదికాస్తా పరులపాలు చెయ్యలేదు"

"అన్యాయంగా నాచేత యిల్లు వ్రాయించుకున్నారు"

"నీవల్ల నాలుగయిదువేల రూపాయలు నష్టపడ్డాము - యింటికేమో మహా విచారిస్తున్నావు—"

"పైగా గోపీని తీసుకపొమ్మని - నాకది సాధ్యంకాదు"

"వొకప్పుడు నీవు తెల్లబుచ్చవలసి వస్తున్నానా—"

"ఇంత జేసినా మీకు—"

"చేశావులే - పో - ఏమో జేశాటవ-" సుబ్బరామయ్య దొడ్లోకి పోబోతూ వొక్క క్షణం నిలబడి అన్నాడు

"మీరూ పెద్దమనుషులేగా-" హేళనగా అన్నాడు జగన్నాధం సుబ్బరామయ్య దీనికేమీ జవాబియ్యకుండా జగన్నాధం వైపు చురచుర జూసి దొడ్లోకి వెళ్లాడు

"రాజ్యం, ప్రయాణానికి సిద్ధంకా-బండి తెస్తాను"

"ఎప్పుడో సర్దేశాను నాదేమీ ఆలస్యం లేదు."

★

ఇంటి యజమానురాలు :

"ఈ గదికి ముప్ఫయ్ రూపాయిలు అద్దె అని చెప్పినా ముందుకు దూకేవాళ్లున్నారు ...."

గదికోసం వచ్చినమనిషి :

"అవును, అందులో ఆశ్చర్యం లేదు. దూకడమేమిటి, నాకు మూర్ఛపర్యంతం అయితేను."

★ ముచ్చటగా ముగ్గురు ★

(34-వ పేజీ తరువాయి)

దాంతో మౌంట్ మొరన్సీకి భరించరాని కోపం వచ్చి, ఒక్కసారిగా కెటిల్‌మీదికి ఎగిరి దూకి, కెటిల్ తాలూకు గొట్టాన్ని గట్టిగా పళ్ళతో పట్టుకు కొరకబోయింది.

మౌంట్ మొరన్సీలో విపరీతమైన మార్పు వచ్చింది. సంధ్యాకాలపు నిశ్శబ్దతను చీల్చుకొంటూ, పెద్దగా రొదపెట్టుతూ, గంటకి ఇరవైఐదు మైళ్ల వేగంతో పరిగెత్తి, ఆ లంకచుట్టూ మూడుసార్లు ప్రదక్షిణాలు చేసింది. దారిలో ఎక్కడ యింత బురద కనిపించినా, అక్కడ నిలబడిపోయి, తన ముట్టె అందులో కాస్సేపు దూర్చేది.

ఆరోజు మొదలుకొని మౌంట్ మొరన్సీకి కెటిల్ పేరు వినగానే ఎక్కడలేని ధుమధుమ చిరచిర పుట్టుకు వస్తాయి. అథవా ఎప్పుడైనా కెటిల్ చేసే మోత దాని చెవిని పడితే, తన కింక్కడో అర్జంటుగా పనిపడినట్లు, బోటులోనుంచి బయటికి దూకేసి, మేము టీలు తాగటం పూర్తిచేసేదాకా ఒడ్డుమీదనే కూర్చునేది.

(ఇంకా వుంది.)